

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

MACZKÓ ÚR HARMADIK UTAZÁSA

IRTA

SEBŐK ZSIGMOND

KÉPEKKEL

BUDAPEST 1913

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

VI., Andrásy-út 16.

Negyedik kiadás

Singer és Wolfner kiadása VI., Andrásy-út 16.

SEBŐK ZSIGMOND

KÖNYVEI

Bogarak háborúja	1.80
Mackó úr vendégei. Képekkel	1.80
Hogyan ne beszéljenek a gyerekek	—60
Erzsébet királyné	—60
Falusi cica a városban. Képekkel	—60
Két árvizes gyerek. Elbeszélés	—60
Kossuth Lajos élete	—60
Mackó úr első utazása. Képekkel	—60
Mackó úr második utazása	1.20
Mackó úr harmadik utazása	—60
Pattogatott kukorica. Mesék	—60
Petőfi Sándor. I képpel	—60
Utazás tündérországba. Mesék	—60
Városi cica falun	1.20
Tilinkós Lajkó	—60
A doktor úr. Képekkel	—60
A gyöngyhuszár. Képekkel	—60
A hős nyulacska. Képpel	—60
Cicáról — nyúlról. Képpel	—60
A kis mérnökök. Elbeszélés I képpel	—60
Cserebogár úrfi a tengeren. Képekkel	—60
Mackó úr útnak indul. Mühlbeck Károly rajzaival. Diszes vászonkötésben	7.—
Mackó úr utazásai. Mühlbeck Károly rajzaival. Diszes vászonkötésben	7.—
Mackó úr szárazon és vizen. Mühlbeck Károly rajzaival. Diszes vászonkötésben	7.—
Mackó úr újabb utazásai. Mühlbeck Károly rajzaival. Diszes vászonkötésben	7.—
Robinson. 4 színes és sok színezetlen kép-pel. Diszkötésben	4.—

15.867/144

Maczkó tekintetes úr levelet kapott hazulról. A borítékra számos poca közt ez volt írva:

Adassék e Levéll maczkó Muki Urnakk Rokoniszeretettel.

— Ejha, — gondolta magában Maczkó úr, — valamelyik kis lusta Maczkó öcsém vagy Maczkó húgom írhatta ezt, aki szekundát kapott a helyesírásból az iskolában! Majd adna Pósa bácsi, *Az Én Ujságom* szerkesztői postájában, ha ilyen levelet írna neki!

Maczkó úr elővette a papírvágó kést és fölívágta vele a borítékot. A levél aljában ezt a nevet olvasta: Idősb maczkó muki, ez alatt pedig ezt: írta a kis maczkó zsuzsó.

— Ahá, hát a Zsuzsika a levél írója! — nevetett Maczkó úr. — Mindjárt gondoltam!

A levelet idősb Maczkó Muki úr diktálta a Maczkó-kisasszonynak. A bácsi arra kérte ifjabb Maczkó urat, az ő szeretett tányértalpu unokaöccsét, hogy menjen el kedves fiának, Maczkó Mónikának a lakodalmára. A menyasszony Czammogó szomszéd bájos és művelt Dorka leánya, hetedhét vadonban híres szépség. Maczkó urat a kedves bácsi ott fogja várni a

kocsival a retyezáti erdő szélén, azon a helyen, ahol a megboldogult nagypapájuk egyszer leütött egy lovat.

— Ezt már szeretem, — mondotta magában Maczkó úr. — Ide már elmegyünk. Hej, de jól kitáncolom magamat a Mónika öcsém lakodalmán! Pista!

Ezt az utóbbi nevet már bömbölve kiáltotta a tekintetes úr.

Pista abban a percben megjelent. Összecsapta a sarkantyús csizmáját.

— Parancs!

— Mondd meg a Jánosnak, hogy fogjon be, elutazom!

— Budapestre? — kérdezte a Pista inas és hirtelen a szájára tette a kezét, hogy a mosolygását elrejtse.

— Semmi közöd hozzá! — kiáltott vérvörös arccal Maczkó úr, mert eszébe jutott a tavalyi budapesti fölsülés. — Tedd, amit parancsoltam!

— Igenis, instálom alássan!

Pista sarkon fordult és a konyhában csaknem földöntötte a Jutka szakácsnét, aki éppen gombócot gyúrt Maczkó úrnak. A gombóc mind a földre hullott.

Jutka néni nagy haragra lobbant. Kezébe kapta a főzőkanalat.

— Hej, mindjárt végigsimogatom én a kend hátát, — kiáltotta. — Oda a sok drágalátos gombóc! Hát már most mit főzök ebédre a tekintetes úrnak?

— Kell is annak a maga ebédje! — felelte Pista.

— Miért ne kellene?

— Mert elutazik.

Jutka szava elállott.

— El—u—ta—zik? — dadogta.

— Utazik bizony, azt üzeni, hogy pakkoljuk össze a holmiját, a János kocsis pedig fogjon be.

— De hova utazik?

— Hát Budapestre. Hiszen mindig oda utazik a tekintetes úr.

A Jutka szakácsné elnevette magát.

— Budapestre? — kiáltotta. — Hát nem volt elég a tekintetes úrnak a tavalyi budapesti multság, mikor olyan soványan jött haza? Jaj, jaj, valamennyi bordája meglátszott!

— Budapestre utazik a tekintetes úr? — kacagott a Julcsa szobalány, mikor meghallotta a hírt. — Hát nem volt elég a tekintetes úrnak Budából, Pestből tavaly, mikor olyan szépen kiporolták a bundáját. Hahaha!

A János kocsis is nagyot szippantott a pipájából, mikor meghallotta a parancsot, meg azt, hogy mi célból kell befognia. Ezt morogta a fogai között:

— Ejha, pedig de sokszor mondogatta a tekintetes úr, hogy nem megy többé Budapestre! Eddig, ha meglátta a budapesti vonatot, mindig elfordult szégyenkezve és a szemébe húzta a sapkáját. Azt mondotta, hogy a nap bántja a szemét, pedig tudom jól, hogy szégyelte magát. Most meg újra odautazik. Gazdám, gazdám, ebből megest baj lesz!

János fejét rázva, ment befogni a kocsiba. De amint tudjuk, Maczkó úr ezúttal nem Budapestre készült, hanem a Retyezátra, Maczkó Mónika úrfi és Czammogó Dorka kisasszony menyegzőjére.

Nemsokára megtudták, hogy Maczkó úrnak eszé-
ágában sincs Budapestre menni, hanem lagzira készül.
Erre aztán lett nagy készülődés, mindenki akart vala-
mit küldeni a mátkapárnak. A méhek pompás mézet

hoztak és a kis szorgos munkások fölügyelője, a Maczkó
úr első és második utazásából ismeretes öregbéres, így
szólt (de előbb levette a kalapját tisztességgel):

— Csés jó reggelt kívánunk a tekintetes úrnak,
mind közönségesen!

— Adjon Isten, kedves szolgám, mi jót hozott kegyelmed? — kérdezte Maczkó úr, akit éppen borotvált az udvari borbélya. Hja, a lakodalomra nem lehet csak úgy morcsos ábrázattal menni!

Az öreg méh ezt zümmögte:

— Hallottuk, hogy lakodalomba tetszik menni, hoztunk hát a szép menyasszonynak egy kis friss, jószagú mézecskrét, ha ugyan meg nem veti.

— Százezer golyóbis! — ordított a szappanos képű Maczkó úr egyszerre olyan hangon, hogy a méhküldöttség rémulten az ablak felé menekült és esze nélkül zszibongott az üveg-táblán.

Vajjon mi ütött a tekintetes úrhoz?

— Jöjjön kegyelmed vissza, — szólt Maczkó úr az öregbéres után. — Nincs semmi hiba, csak az ügyetlen udvari borbélyom megvágta az államat, azért kiáltottam föl. Brum, brum, adta borbélya!

— Pardon, grácia szegény fejemnek! — kiáltott a borbély térdre esve, mert már tudta tapasztalatból, hogy a tekintetes, nemes, vitézlő és dörmögő Maczkó urakkal nem jó egy tálból cseresznyét enni... akarom mondani, nem jó az állukat megvágni.

— Jól van, borbély, megkegyelmezek, — szólt kegyesen Maczkó úr. — Ezentúl vigyázzon az úr a körmére, mert én jó ember... vagy mit is mondok, medve vagyok, de ha megharagszom, akkor...

A szegény borbély remegve borotválta tovább a jó embert, vagy mit is mondok, jó medvét, aki beszapanozott fehér ábrázatával nagyon szép legény volt.

Ezalatt a méhek is megnyugodtak és visszaszállingóztak.

— Köszönöm, hűséges szolgáim, a mézet, — mondotta Maczkó úr nekik, — majd megőrül annak Czammogó szomszéd kedves menyasszony lánya! Hogy

kegyeskedik-e megenni? Meghiszem azt és meg is fogja nyalni utána mind a két kezét . . . azaz, bocsánat, mind a négy tányértalpát!

A méhek elbúcsúztak. Maczkó úr is elkészült az útra. Bevitték számára az úti párnát, hogy a drága fe-

jét legyen mire rátenni, mikor aludni akar a vonaton. A táskájába tették a fekete selyem úti sipkáját, hogy meg ne hűtse a buksiját; azután az úti pokrócot, hogy legyen mivel betakarni gyöngé lábát, térdét. Néhány budapesti lapot is dugtak a zsebébe, hogy ha unatkozik a vonaton, egy kicsit elolvassgathasson, ámbár Maczkó bácsi nem szeret Budapestről olvasni tavaly óta. A te-

kintetes úr a legszebb ruháját öltötte föl, és egy virág-bokrétát is vett a kezébe, hogy a bájos menyasszonynak kedveskedjék vele.

Sietni kellett, mert a vonat nem várakozik még az olyan vitézlő nagy úrra sem, mint amilyen Maczkó tekintetes úr. Ezt már tudta Maczkó úr tapasztalásból. Azért hát hamarosan a kocsin termett Maczkó úr, János bátya a lovak közé csapott és a kocsi repült ország-

úton, kerékvágáson, dimben-dombon, hegyen-völgyön a vasúti állomás felé. Oda megérkezvén, Maczkó úr jegyet kért a vasúti pénztárnál.

— Hova tetszik? — kérdezte a pénztáros.

— A retyezáti erdő szélére.

— Melyik állomáshelyre?

— Arra a helyre, ahol a boldogult kedves nagypapa leütött egy lovat.

A pénztáros kiejtette a kezéből a jegyeket.

— Egy lovat? — kérdezte bámulva.

— Igen, a főerdész úr szürke háts paripáját.
Pedig a főerdész úr is rajta ült.

— Jókedve lehetett az öreg úrnak!

— Meghiszem azt! — dörmögte büszkén Maczkó tekintetes úr. — Hála Istennek, az egész familiánk-
nak gyöngyöm-gyöngyvirág kedve van. De hát kérem a
jegyet!

— A retvezáti erdő szélén nem áll meg a vonat, oda nem adhatok jegyet.

Maczkó úr megvakarta a füle tövét.

— Tyúh, terringette! — mormogta. — Pedig ott vár a bátyám a kocsival.

— Mindegy, a vonat nem megy a kocsihoz, hanem a kocsi menjen a vonathoz.

Ezt belátta Maczkó úr is és a retvezáti erdőhöz legközelebb eső állomásra váltott jegyet. Muki bátyjának pedig sürgönyzött, hogy a kocsit az állomásra küldje, sejtven, hogy a bátyja nem mer a pályaházig menni.

A vonat csakhamar megérkezett és Maczkó úr beszállott. A kocsiban csak egy úr volt, az is aludt, a kalapját az arcába húzva.

— Unalmas lesz az utazás, — gondolta Maczkó úr. — Legjobb lesz, ha én is kényelembe helyezem magamat.

A selyem úti sipkát a fejére tette, a párnát a feje alá helyezte, és maga végignyújtózott a négy ülésen. Aztán kihúzta a zsebéből az ujságlapot és belenézett.

— Brr, budapesti ujság! — dörmögte. — Megint eszembe juttatja a tavalyi mulatságot, a gaz Róka Miskát, a törvényszéket, a börtönt. Nem kell.

Ezzel kidobta az ujságot az ablakon.

— Aludjunk, Muki cimbora! — szólt magamagához. — Legalább jól kialusszuk magunkat, pajti, az úton.

Lehúzta a csizmáját, hogy kényelmesebben heverészen; betakarta az úti pokróccal a gyöngé lábát, térdét, azután behunyta a szemét és csakhamar versenyt muzsikált a vonattal. A vonat zakatolt és futott, Maczkó úr hortyogott és álmodozott.

Azt álmodta, hogy a Mónika öccse lakodalmán

a menyasszony táncát járja a bájos és művelt Czammogó Dorkával. Aki látja, az mind azt mondja:

— Meglátszik, hogy ez a híres tányértalpú ugribugri lovag, aki a budapesti cirkuszban táncolt valaha!

Jól mulatott, hetykén táncolt álmában a kedves

Czammogó Dorkával Maczkó úr; pedig ha tudta volna, mi készül ezalatt ellene, nem aludt volna olyan nyugodtan, nem álmodozott volna olyan édesdeden.

Az történt, hogy a másik alvó utas megmozdult a helyén és kidugta a fejét a kalapja alul. Egy vörös, sunyi arc bújtt ki onnan és szimatolva szétnézett.

A vörös ravasz fej tulajdonosa nem volt más,

mint Róka Mihály úr, akivel annyi baja volt Maczkó úrnak második utazásakor.

— Még egy vonat zakatol itt mellettem? — kérdezte magában Róka Mihály úr. — Aztán meglátva az alvó tekintetes urat, így szólt:

— Á, nini, nem vonat zakatol, hanem az útitársam hortyog. Micsoda kiállhatatlan szag van itt?

Róka Mihály úr kelletlenül szipákkolt a hegyes orrával. A Róka uraknak és úrhölgyeknek tudvalevőleg finom a szaglásuk, hát Róka Mihály koma is azonnal észrevette, mitől származik a rossz szag. Ezt mormogta:

— Ni, az én nevetlen útitársam levetette a csizmáját és mezítláb alszik. Az orrom úgy érzi, hogy nem nagyon sűrűn vehetett ő kelme lábfürdőt. Vajjon ki lehet ez a faragatlan tuskó?

Ezzel az útitárs sapkája alá nézett és ravasz ábrázata még ravaszabbá vált:

— Hiszen ez Maczkó Muki, az én egykori útitársam. No megállj Maczkó Muki, majd adok én neked egy kis leckét azért, hogy leveded a csizmádat, mikor olyan úr utazik veled, mint magam, la!

Gyorsan fölkapta a Maczkó úr csizmáját és kihajtotta az ablakon. A legközelebbi állomáson pedig maga is csaknem oly gyorsan kiszállt, mint a csizma. Az ármányos az egész úton kacagott, még akkor is csupa hehehe és hahaha volt, mikor megérkezett a lyukába (a Róka urak tudniillik lyukban laknak!). Róka Mihályné öngysága váltig kérdezte, min kacag olyan jóízűen, de drágalátos férje ura a nagy kacagástól nem tudta elmondani három teljes napig.

Maczkó úr gyanútlanul aludt a vasúti kocsiban, a lágy párnán, a selyemsipkával a kényes fején, a meleg takaróval a gyenge lábán, térdén.

Egyszerre azt hallja:

— Kiszállni!

Maczkó úr fölugrott és kitekintett az ablakon. Hát feléje integet ám a Retyezát orma, hát ismerősen köszöntget az erdő minden fája.

Megérkezett.

Kapja hirtelen a podgyászát, a virágbokrétát, fejébe csapja a fényes köcsögkalapot, aztán föl akarja rántani a csizmáját, — de nem találja sehol. A csizmapár eltűnt.

— Kiszállni, mindjárt indul a vonat! — kiáltotta feléje a kalauz.

Mit volt, mit tenni, Maczkó úr kénytelen volt az elegáns úri ruhában, a fényes köcsögkalappal a fején, a virágbokrétával a mancsában, de mezitláb, csizma nélkül kiszállani.

Restelkedett is eleget a bácsi. Majd kiégett a szeme szégyenletében, mikor végig kellett mennie a Perronon, a mosolygó utasok közt. Hogy a baj teljes legyen, megszólalt mögötte egy ismerős hang:

— Jó napot, Maczkó úr! Hova ilyen pucéran? Vagy talán ez a legújabb budapesti divat?

Maczkó úr megfordult: Cziczke pajti állott mögötte, aki gazdájával vadászni ment a vidékre.

— Szíveskedjék tágítani innen, Cziczke uram, mert jókedvemben vagyok! — morogta a fogai közt Maczkó úr.

A kutya kacagott, és alighanem pórul jár, ha a gazdája nem fütyönt. Így Cziczke egy iramodással a vadásznál termett.

Egyszerre dörmögő, fojtott hangot hall Maczkó úr:

— Öcsös! Muki! Ide, ide!

Egy bokor mögött ott állott idősb Maczkó Muki. A bokor egészen elrejtette.

Maczkó úr odarohant és a nagybácsi nyakába borult. El volt érzékenyülve. Ez aztán a rokoni szeretet! Még a vadász golyója sem riasztotta vissza a bácsikát attól, hogy elébe jöjjön a vasúthoz.

— Szervusz, Muki, Isten hozott! — kiáltotta idősb Maczkó úr, jól megropogtatva öccse csontjait ölelésével. — No csak szaporán, föl a kocsira, a nénéd ebéddel vár! Majd az úton beszélgetünk. Hol a pakkod?

Ezzel gyöngéden elvette öccsétől a táskát s maga vitte a kocsira.

Beleültek a kocsiba, mely egy erdei ösvényre kanyarodott.

— Így ni, — szólt idősb Maczkó úr, — most hadd nézelek meg, fiu! No, meg kell adni, finom gavallér lett belőled. Hát a csizmádat hol hagyta?

Maczkó úr kínosan feszengett a helyén.

— Valami léhűtő ellopta a vonaton, amíg utaztam.

— Ej, ej, — sajnálkozott a bácsi. — De se baj, öcsém, majd kölcsönzök én neked egy párt a magaméból.

Az úton eldiskurálgattak. Maczkó úr kérdezősködött a kedves nénikéről, meg a gyerekekről. A bácsi pedig ilyen feleleteket adott:

— Mi, az anyjukom? No egy kicsit nyilallik az oldala, mert a minap egy pilulát vett be.

— Miféle pilulát?

— Vasból valót, öcskös, mi csak ilyen pilulát eszünk! — kacagott a bácsi. — Egy vadász küldötte az anyjukom oldalába a puskájából.

— Szegény nénike, ejnye, de sajnálom! — rázogatta a buksiját Maczkó úr.

— Sohase sápiíts te azon! — mondotta az öreg. — Az anyjukom föl se vette azt a hitvány kis golyót. Azért csak úgy dagaszt kenyeret, mint eddig. Nem vagyunk ám mi afféle állatkerti Maczkók, akik sírva fakadnak, ha szálka megy a talpukba.

Maczkó úr kacagott s azt kérdezte:

— Hát a Zsuzsó hugom hogy érzi magát?

— Köszönöm szíves kérdésedet, biceg.

— Miért?

— A minap mézért küldte az anyja az erdőbe és a vadméhek megtámadták, mikor az odujukhoz mászott. A kis ügyetlen leesett a fáról és azonkívül a pófája megdagadt a méhszúrástól.

— Hát Mónika öcsém, a vőlegény, hogy éli világát?

— Annak kutya baja. Hopp, de megálljunk! — kiáltott egyszerre a bácsi, — itt a forrás, itatunk, aztán meg itt lakik Mormogó koma, ahhoz betérjünk! Talán nem hül el a leves addig odahaza.

Mormogó koma a barlangjában ült, pápaszem volt

az orrán, egy menykő nagy könyv előtte, abból olvasgatott nagy mormogva mindenféle mormogó történetet.

— Csés jó napot, koma! — kiáltotta az öreg Maczkó. — Dugja ki kelmed az orrát abból a könyvből, vendéget hoztam.

Erre a szóra Mormogó koma abba hagyta a mormogó történet mormogását és kidugta a fejét a könyvből.

— Hozta Isten nálam! — szólt. — Kihez van szerencsém?

— Maczkó Muki vagyok, — mondotta Maczkó úr, bemutatva magát és meghajolva.

— Tudja kelmed, az öcsém, a mármarosi Maczkó-családból, — tette hozzá a bátyja.

Mormogó koma meglegedetten hajtogatta a fejét.

— A mármarosi Maczkók közül? — szólt. —

Nagyon jó család, régi familia, Árpád vezér magyarjaival is jó barátságban volt ez a vitézlő család.

— Igen, ők szolgáltatták a bundát meg a kacagányt a honfoglaló magyaroknak.

Mormogó koma elismerést mormogott az agyari közt és bekiáltott a szalonba, akarom mondani a belső oduba.

— Hozzatok, legények, szaporán egy kis hamhamot és egy kis tütüt!

A ham-ham alatt Mormogó koma ennivalót, a tütü alatt pedig innivalót értett.

Két medve-inas azonnal ott termet. Az egyik

hozta a szalonnát meg a cipót, a másik a szilvapálinkát. Egy kis asztalt az inasok kivittek a barlang elé, hatalmas bükkfa alá, a három tányértalpú úr az asztal köré telepedett. Az inasok öntötték az üvegből a poharakba, az uraságok pedig koccintottak.

— Egészségedre, Maczkó öcsém!

— Isten éltesse, Mormogó koma!

A szalonna pompásan ízlett, a cipó, a ripegős-ro-pogós, kitűnően.

— Mit olvasott kegyelmed abból a nagy könyvből, Mormogó koma? — kérdezte Maczkó bátya.

— A medvék történetét, — mormogta Mormogó koma. Maczkó bátya pedig odasúgta öccsének:

— Nagy tudós, nagy bölcs az öreg, már egészen megkopaszodik a buksija a sok tudománytól.

— Hát aztán mit olvasott kegyelmed a medvetörténelemben? — kérdezte Maczkó úr.

Mormogó koma elszomorodott.

— Sok bút, bánatot, — mondotta. — Leghíresebb hőseink orrába karikát fűznek az emberek és láncon vezetik faluról-falura, legnagyobb tudósaink talpából kocsonyát készítenek.

A tekintetes urak ezen nagyon elkeseredtek, lehorgasztották a fejüket.

Aztán megint koccintottak. Egyszerre durranás hallatszott.

— Lőtték! — mormogta Mormogó koma.

Az urak fölugrottak és szétnéztek. Mormogó koma megigazította a pápaszemét az orrán és úgy nézett szét, azt kutatva, vajjon ki lőtt?

— Senkit sem látok, — szólt mormogó koma.

— Pedig itt vadászhatik valaki a közelben, — vélte az öreg Maczkó.

Amint így tanakodtak, egyszerre szétválnak a bo-

zót és kilép abból egy vadász, utána egy kutya. Maczkó úr az utóbbira azonnal ráismert: Cziczke pajti volt.

A vadász megdöbbenve állt meg helyén és a puskát is kiejtette ijedtében a kezéből. Sokszor gondolta, hogy a dirmegő-dörmögő urakkal találkozni fog, de hogy egyszerre háromhoz lesz szerencséje, azt nem remélte. A foga vacogott az örömtől, hogy a Maczkó urakkal az erdő közepén találkozhatott.

Mühlbeck

— Kit tetszik itt keresni, brum, brum, erre-arra, fakalap és vaslapát? — mormogta Mormogó koma.

— Én? Senkit, — dadogta a vadász.

— Én sem keresek senkit, — szükölt Cziczke pajti, erősen oldalogva.

— Hát a puszka mire való?

— A puszka? Őzre akartam lőni vele.

— Igen, mi csak őzikekre, nyulacskákra vadászunk, — vakkantott közbe Cziczke vitéz.

Mormogó koma megcsattogtatta a fogát. Csak úgy csörömpölt az orrán a pápaszem.

— Hátha mi most az urat kutyástul együtt, ham-ham, megkapjuk, megesszük?

A vadász nem várta meg, amíg Mormogó koma beváltja az ígétét, hanem megfordult és lélekszakadtan futott, amerre látott. Cziczke vitéz utána. A Maczkó urak kacagtak. Az ifjabb Maczkó úr ezt mondotta:

— Hej, képzelem, hogy fog azért dicsekedni ez az úr, milyen hősiezen viselte magát, mikor az erdőben három Maczkóval találkozott. Ismerem a fajtáját. Szinte kedvem lenne utána menni.

— Soh'se bántsd öcsém, — mondotta a bátya. — Ilyen vitézekkel mi itt naponta találkozunk. Aztán a lovak már ettek, ittak, sietnünk kell, mert igazán elhül a leves és megszid az anyjukom!

A Maczkó urak elbúcsúztak Mormogó komától, de előbb a bátya meghívta a lakodalomra a házigazdát, Mormogó koma megígérte, hogy ott lesz, elkísérte vendégeit a kocsihoz, aztán visszament a barlangjába, beledugta az orrát a nagy könyvbe és nagy mormogva tovább betűzte a mormogó történetet.

Maczkóné ténsasszony már háromszor is kiküldötte a Panni szolgálót az útfélre, hogy nézze meg jönnek-e már az urak? Egyre sopánkodott:

— Jaj, elsül a pecsenye, jaj, megég a rétes, ha mindjárt itt nem lesznek! Kiég a szemem a szégyentől, ha a híres budapesti utazónak rossz ebédet adok! Mert annak kényes ám a gyomra! Szaladj, Panni, nézz szét még egyszer, látszik-e már a kocsi?

Panni szétnézett és egyszer lelkendezve rohant vissza:

— Jönnek már! Itt a kocsi.

Pár perc múlva csakugyan berobogott a kocsi. Maczkó úr leugrott róla, — de hogy el ne felejsük, már volt a lábán csizma, mert Mormogó koma kölcsönzött neki egy párt.

— Csókolom a kacsóját, drága nénikém! — kiáltotta Maczkó úr, megcsókolva a ténsasszony mancsát.

Maczkóné megcsókolja az öccsét, aztán elérékenyülten nézegette.

— Jaj, de megnőttél, jaj, de megszépültél, kedves öcsém, eszem a szentedet!

— A néni hízeleg, — szerénykedett Maczkó úr.

— Egészen az apja! — kiáltott a néni, még egyszer végignézve a tekintetes úron.

— Igen, mindenki azt mondja, hogy hasonlítok a papához, — szólt Maczkó úr.

— Pedig az legény volt ám a talpán! — mon-

dotta a ténsasszony, aztán egyszerre fölszisszent: — Jaj, a derekam!

Maczkó úr most vette észre, hogy a nénike biceg. Eszébe jutott, hogy micsoda ólompilulát kapott az oldalába egy vadásztól.

E közben kijött az udvarba Zsuzsó is és szégyenkezve az anyja kötője mögé bújt.

— Ez itt, öcsém, Zsuzsika leányom, — szól Maczkó bátya. — Öleld meg, Zsuzsó, a bátyádat. Egy, kettő!

Zsuzsika megölelte Maczkó urat, aki nem győzte dicsérni, hogy milyen takaros, módos és gyönyörű.

Maczkóné közbeszólt anyai örömmel:

— Ugyan ne kényeztesd el, Muki, ezt a gyereket! Aztán most egy kicsit meg is van dagadva az arcocskája, megégette a sütővassal . . .

(Pedig mi tudjuk ám, hogy a vadméhek szurkálták össze.)

— Ebédhez, asztalhoz! — kiáltott az öreg Maczkó. — Elhül a leves.

A vendég Maczkó tekintetes úr udvariasan a háziasszonynak nyujtotta a karját és karonfogva vezette az asztalhoz. A ténsasszony bicegve ment az oldalán és sírt örömeiben, hogy az ő kedves Muki öccsét szerény asztalánál tisztelheti.

— Nagyon egyszerű ebédünk lesz, kedves öcsém, — mondogatta, — de tudod, mi szegény erdeiek nem úgy élünk, mint az állatkertiek! Tudom, téged, öcsém, Budapesten elkényeztettek.

Maczkó úr a torkát köszörülte: hm, hm, hej! Mert amint tudjuk, ott meglehetősen fölkapott az álla.

Eközben megérkezett Mónika is, a vőlegény. Maczkó úr minden jót, szerencsét kívánt a fiatal úrnak, ez pedig tüstént fölkerlte őt vőfélynek. Zsuzsó lesz a

nyoszoló lány. Maczkó úr mindjárt átadta Mónikának a mézet, amit a méhek küldöttek a menyasszony számára. Mónika oda volt örömeiben, s mi tűrés-tagadás, suttymban nyomban bele is torkoskodott a mézbe.

Bevitték a levest. Mindenki szalvétát kötött a nyakába és hozzálátott a kanalazáshoz.

— Hiszen ez csigaleves, az én kedves étetem! — kiáltotta Maczkó úr. — Ilyen pompás csigalevest Budapesten sem ettem.

Maczkóné elpirult örömeiben erre a dicséretre, Budapesten sem evett Maczkó úr ilyen csigalevest! A dicséret olyan gyorsan szállott, mint a szél.

Erről beszéltek a konyhában, erről az erdőben és egy kis szécinke is azt csicseregte nagy csudálkozva

két rigónak, hogy Maczkó tekintetes úr, a híres utazó, Budapesten sem evett olyan csigalevest, mint itt.

A pecsenyénél megint fölkiáltott Maczkó úr:

— Iszen ez báránypecsenye, az én kedves ételem! Oh, be kitünő! Budapesten sem ettem ilyen jót.

Szállott a hír a konyhába, az erdőbe, a medve-barlangokba, bércormokra, szakadékokba:

— Maczkó úr, a híres utas, Budapesten sem evett olyan jó pecsenyét, mint idősb Maczkó Muki asztalánál!

Ebéd után az urak a szomszéd szobába mentek feketézni és csibukozni. Elbeszélgettek a gyümölcsiermésről, a mézszüretéről, közben nagy füstkarikákat eretgettek a levegőbe a csibukból.

Egyszerre kopogtattak az ajtón, és egy vendég nyitott be. Makrapipa volt a szájában, amelyet feltünő nagy fogai közé szorított. A mancsában korbácsot szorongatott.

— Minden jót kívánok, — köszöntött be a jövevény.

Maczkó bátya fölugrott:

— Hozta Isten, Fogas sógor! Üljön le nálunk. Asszony, — kiáltotta ki a gazda az ajtón, — gyorsan egy üveg bort és szódavizet!

Fogas sógor Maczkó úr elé járult.

— Szervusz, Muki, nem ismeresz rám, ugy-e? — kérdezte tőle.

Maczkó úr végignézte, aztán a buksijára csapott:

— De bizony ismerlek! Hiszen mi együtt jártunk a tánciskolába.

— Persze, hogy együtt jártunk oda. Hej, az volt ám a jó világ, de sok botot kaptunk a hátunkra, ha rosszul jártuk a táncot!

— Hát most hogy szolgál sorod?

— Köszönöm szíves kérdésedet, most elég jól. Mézbíró vagyok a Maczkó-birodalomban, rikszum, rek-

szum, nekem engedelmeskedik az egész Retyezát! Én ítélem meg, hogy kié az odvas fa és kié a méz.

Alig hogy bevitték a bort meg a szódavizet, új vendég érkezett: Körmös bácsi, aki énekes a Maczkó-birodalomban. Neki gyönyörű hangja van hozzá.

— Hozta Isten, Körmös uram! — köszöntötte a

gazda. — No hamar egy pohárral! Aztán majd ütünk vagy egy durákot!

Maczkó bátya előhozta a kártyát és az urak leültek kártyázni. Mikorra elvégezték, ifjabb Maczkó úr nyert három lyukas gombot és hat pitykét.

Másnap volt a lakodalom.

Díszes, válogatott társaság volt jelen. Az volt ám a lakodalmi menet! Retyezát minden urasága elment, ki négylovas batáron, ki kétlovas hintón. Az urak mind pompás díszruhában voltak, az asszonyságok és kisasszonyok selyemben, bársonyban. A lovak fején tarka kendő libegett-lobogott.

Lovas bandérium ment elől, csupa nyalka lovag, akik lovagoltak már cirkuszban is. Némelyik fölállt a ló hátára és úgy táncolt rajta.

Azután következett az ifju pár, aranyos, ezüstös hintóban.

Oh, be szép volt a menyasszony, a bájos és művelt Czammogó Dorka kisasszony, akinek hetedhét vadonban nincs párja. Hófehér ruha volt rajta, meg földig érő fátyol. A mancsában nagy bokrétát tartott. De a vőlegény is helyre fickó volt ám! Elhíheti akárki.

— Éljen, éljen! — kiáltotta az összegyülekezett dirmegő-dörmögő népség. — Jaj, be gyönyörű pár!

Az ifju pár kocsija után következett Maczkó tekintetes úr Zsuzsikával, a vőfény meg a nyoszolyólány.

— Itt megy a híres budapesti utas! — kiáltotta a nép. — Éljen a nevezetes ugri-bugri lovag!

— Köszönöm, jó nép, a szíves üdvözlét! — in-tegetett a mancsával kegyesen Maczkó úr.

A harmadik kocsiban Czammogó szomszéd ült Czammogóné ő nagyságával, az örömapa és az örömanya. Czammogó szomszéd kezében egy nagy kulacs

volt s aki az útba került, oda adta neki, hogy igyék belőle az ifju pár egészségére.

A negyedik kocsiban ült idősb Maczkó Muki úr a ténsasszonnyal. Idősb Maczkó úr hatost dobált a nép közé, mert azt így kívánja az úri mód.

Azután egymásután következtek a kocsik a cifra nász néppel, az aranyruhás urakkal, a selyembe, bársonyba öltözött asszonyságokkal, kisasszonyokkal. Ott volt Mormogó koma, Fogas sógor, Körmös bácsi és a többi előkelőség. Három kocsin három cigánybanda muzsikált. A fiatalság egyre rikkantgatott:

— Ihaj, tyuhaj, éljen az ifju pár!

A lakodalom Czammogó szomszéd úri házában volt, ahol gazdagon terített asztal várta a dirmegő-dörmögő, ugri-bugri, barna bundájú fényes nász népet. Hét-féle volt csak a lé, hát a sok pecsenye, kürtös kalács, pampuska, dió, mogyoró. El sem lehet mondani mi minden ínyes falat került az asztalra és az úri társaság fogára.

A harmadik fogásnál fölállott Maczkó úr és torkát köszörülve szót kért.

— Halljuk a szép szót! — kiáltott a nász nép.

— Uram, uram, Czammogó uram, kedves tányértalpú atyámfia, szállok az úrhoz! — mondotta Maczkó úr, poharát, mely telve volt piros borral, fölemelve.

— Állok elébe! — kiáltott vissza Czammogó szomszéd.

— Régóta cammog a nemzetes Czammogó familia, nem kevesebb ideje dörmög a tekintetes Maczkó család, — mondotta Maczkó úr, — de ilyen szép párt, amilyen az én kedves Mónika öcsém és Dorka húgom, ritkán látott a két nemzetség. Sokat utaztam, voltam Budapesten, Ujpesten, Bergengóciában és bátran mond-

hatom, hogy nem találkoztam még ilyen megtermett, talpas vőlegénnyel és ilyen szép fogú és körmű menyasszonnyal. Emelem tehát poharamat a szépséges ifjú párra, a Czammogó- és Maczkó-család reményeire és kívánom, hogy sohase szűkölködjenek friss mézben,

gyümölcsben, pecsenyében, legyen mindig méhecske, aki helyettük dolgozik és kert, ahonnan almát lehessen szedni. Isten éltesse az ifju párt a medve-kor legvégső határáig!

— Éljen az ifjú pár, éljen a dirmegő-dörmögő szónok! — kiáltotta a násznép.

Mindenki fölkelte helyéről és koccintott a megtermett talpas vőlegénnyel, a szép fogu és körmű piruló menyasszonnyal, nemkülönben a jeles szónokkal, Körmös bátya ezt mondta Maczkó úrnak:

— Sokat isznak szép Magyarországon a bőrünkre, de ilyen szépen még soha, mint te az ifjú páréra!

Azután beszélgettek az urak. Fogas sógor ezt kérdezte:

— Hogy is volt az, mikor a Maczkó ősapánk párbajt vívott Árpáddal, a magyarok fejedelmével?

— Ezt Morgó komám tudná szépen elmondani, mert az mindig a könyvet bújja! — mondotta idősb Maczkó úr.

— Halljuk Morgó komát! — kiáltotta mindenki.

Morgó koma fölállott, a pápaszemét föltolta a homlokára. Így jobban belátott a poharába. Ezzel belefogott a szép szóba.

— Tisztelt barnabundájú, jeles körmű, kedves atyafiság! — kezdte. — Engedjétek meg, hogy visszacamogjak az ezer év előtt való időbe, amikor a méz édesebb és a só sósabb volt. Élt akkor egy híres, nevezetes mackó: Maczkó Burumbu ősapánk. Ő volt a legnagyobb és legerősebb medve, amióta a világ áll. Amerre járt, rengett alatta a föld és ha egyet ordított, ijedten menekült mindenki messze földön. A pásztorok a hegyoldalokban sietve kioltották a tüzet és rémülten terelték a karámba a nyáját.

A hős Maczkó Burumbu a fogával fákat szaggatott ki a földből és a körmével sziklákat tördösött le a béréről.

Mikor a hajnali pirosságban megjelent egy kőszál tetején és rettenetes fejét megaranyozta a kelő nap

sugara, maga volt a mesebeli medveóriások királya és mikor szörnyű hangjával leordított a völgybe, a fák koronája meghajolt előtte és a hegyek alázatosan visszamorogták a kiáltását. Ilyen hatalmas medve volt Maczkó Burumbu ősapánk.

Ezen az országon akkor Zalán király uralkodott, akinek sok gyönyörű paripája volt. Burumbu ősapánk minden héten elragadta a király egy kedves lovát. Zalán király dúlt-fúlt haragjában és megesküdött, hogy addig nem nyugszik, amíg vitéz ősapánkról le nem veszi a bundát és a kis lánya nyoszolyája elé nem teszi szőnyegnek.

Lóra ültette legjobb leventéit, összehívatta leghíresebb vadászait és megindult velük a vadonba, hogy azt a bundát megszeresse. De az a bunda, kedves tányértalpú atyámfiai, drága volt! Heteken, hónapokon át üldözte a király Burumbu ősapánkat; a vadon zengett a kürtszótól, a kopók csaholásától és a vadászok jelszavaitól. Néha tízen is megrohanták Burumbut, hús véreb is kapaszkodott a fülébe, az erdőből kopja és nyilzapor repült feléje, de Burumbu ősapánk perc alatt szétmarcangolta a tíz vitézt, lerázta a füléről és összetiporta mind a hús ebet, aztán ügyet sem vetve a bőrébe fúródott kopjára, nyilra, keresztültört a vadászseregen és elmenekült.

Egyszer elhallgatott a vadászsereg és elnémult az erdő. Burumbu ősapánk csodálkozott. Vajjon hova lettek a fényes vitézek? Hova a puzdrás vadászok? Merre repül a Zalán király daliáinak suhogó nyila és hol csillog kopjája? Burumbu ősapánk leereszkedett a sziklák-ról a bükkösbe, a bükkösből a síkságra és megtalálta, amit keresett. A fényes vitézek, a puzdrás vadászok ott feküdtek sorban a fűben, porosan, véresen, ki buzogánnyal betört fejvel, ki nyillal átfúrt mellel; a Za-

lán király daliáinak csillogó kopjája darabokra tördelve hevert a porban és suhogó nyila a puzdrában száradt.

Burumbu ősapánk látta, hogy itt nagy fölfordulás történt. Visszacammogott az erdőbe és gondolkozott a történten. E közben megéhezett. Kapta magát, mint rendesen, keresett egy juhnyáját, hogy abból elemelje

a früstököt. Egy nyájhoz cammogott, egy gyönyörű kövér birkacsapathoz, mely ott legelészett a tisztáson. Burumbunak föltűnt, hogy ilyen formájú birkát még nem látott ezen a vidéken. Megfogta az egyik birka fülét. Egyszerre elébe toppan egy feketesipkás, nagybajuszú, subás ember, furkósbottal a kezében, és rákiáltott: Hé, adta csúf férge, elereszd mindjárt a birkámat, mert az orrodra ütök! — Ezt mondotta az ember. Burumbu

bámult. Sohasem látott ő ezen a tájékon ilyen külsejű juhászt, akinek akkora bajsza lenne és akinek úgy villognának a szemei, aztán sohasem beszéltek vele ilyen gorombán. Féreg! Ő neki, a rettenetes Maczkó Burumbunak azt meri mondani egy közönséges juhász, hogy féreg és hogy az orrára üt, holott ezelőtt, ha meglátta öt-hat juhász, annyifelé szaladtak, ahányan voltak. No megállj, te nagybajuszú, majd adok én neked! — mormogta szeretett ősapánk és előre rohanva, akkorát ordított, hogy az egész környék visszhangzott tőle. De a nagybajuszú nem ijedt meg. Kopp! Két kézre fogta a furkósbotot és akkorát ütött vele Burumbu orrára, hogy a szeme szikrát hányt bele. Burumbu nagyot nyelt erre a koppra és dörmögte: Ej, a gurigáját, de jó fogása van a fickónak! Tüstént észrevette, hogy ezt a juhászt más bordában szótték, mint a régieket és ennek az izmai acélosabbak a többinél. Az ám, szeretett, kedves tányértalpu rokonság, másfajta juhász volt az, mert a magyarok közül való volt, akik akkor jöttek ide Ázsiából. Ők fektették le a fűbe Zalán király fényes vitézeit, ők festették sárgára, véresre puzdrás vadászait.

Burumbu persze nem hátrált meg a nagybajuszú előtt, hanem ráugrott és el akarta kapni a nyakát. Kopp, kopp! Egyszerre két akkora ütés érte Burumbu koponyáját, hogy csak annyit nyögött: makk! és szédültlen lebukott a földre, a vér csak úgy patakozott a fejéből. Csak nagy nehezen vonszolta vissza magát kedves ősapánk a vadonba, és három napig vizes borogatást rakott a fejére. Elhatározta, hogy ezentúl óvatosabb lesz a nagybajuszú jövevényekkel szemben.

Egy darabig csak kerülgette őket és leste a jó alkalmat, amikor a kölcsönt visszaadhatja. De olyan különös volt most minden a környéken. A pásztortüzet másképpen rakták, mint azelőtt; az emberek a tűznél

másféle nótákat énekeltek, harciasabbakat, szebbeket, mint azelőtt; és ha Burumbu fölment a kőszálra és lenézett a síkságra, sátrak fehérlettek rajta. Minden megváltozott. A nap forróbban sütött, a csillagok fényesebben ragyogtak.

Egyszer Burumbut vadászok zaja riasztotta föl. De most másképpen szólt a kürt, mint régen. Úgy búgott, úgy harsogott, hogy megrázta az üldözött állat veséjét, átjárta minden csontját.

Micsoda vadászok voltak! Röptében lenyilazták a kőszáli sast és szekercével széthasították a bölény fejét.

Burumbu hallotta a zajt, a vadászok lármáját és egy nagyot ordított haragjában: Majd meglátjuk hát, ki az úr a rengetegben! Elment ő maga, szembeszállni az ellenséggel. Amint a kőszálhoz ért, egy vitézt látott ott, aki kelevézsre támaszkodva szemlélte a tájéket. Hatalmas alak volt, valóságos óriás, a válla olyan, hogy sziklákat hengergethetett volna vele. Délceg termete csupa aranyba-ezüstbe volt öltözve, és úgy csillogott, ragyogott az alak ott a kőszálon, mint valami túlvilági tünemény. Villogó szeme büszkén nézett a messzeségbe és minél tovább nézte a tájat, komoly arca mindjobban földerült.

Tudjátok-e kedves barnabundáju atyámfiai, ki volt az a vitéz? Árpád, a magyarok fejedelme, aki népével az országot meghódította. Mikor ősapánkat meglátta, leszállott a szikláról és elébe ment. Ha belefű abba az ezüst sípba, mely az oldalán csüggött, perc alatt száz vadász ott terem segítségére. De ő nem fűjt a sípba. Egyedül akart megküzdeni ellenfelével. Méltó ellenfelek voltak: az egyik a medvék királya, a másik a hősök fejedelme.

Mikor a fejedelmi vadász Burumbu ősapánk kö-

zelébe ért, ráhajította a kelevézt. Micsoda hajítás volt az! Mint mikor az ég villáma csap le! Nyakon érte ősapánkat. Más állatnak vége lett volna ettől, de ősapánk föl sem vette, hanem két lábra emelkedve, átkarolta a vadászt, úgy, hogy ez nem használhatta a bárdját, sem a vadászkesét. A fejedelem erre a jobbik vaskezeivel torkon ragadta Burumbut, a másikkal a kését kereste, ősapánk pedig a vállaiba mélyesztette körmeit. Ez volt aztán az ölelés!

Sokáig tartott a halálos küzdelem, míg egyszer Burumbu fuldokolni kezdett, a vaskéz mind szorosabban átfogta a torkát, ereje fogyott, aztán egy hideg vas lassan átjárta a szívét. A hatalmas Maczkó Burumbu, a medvék királya leroskadtt holtan a harasztra és rettenetes nagy testére a fejedelmi vadász diadalmasan rátette a lábát. Most már belefűjt a sípba Árpád és az előrohanó magyarok, mikor meglátták ősapánk óriási holttestét, fölverték a vadont diadalzajukkal. Éljen a fejedelem! — ezt kiáltották. A vadászok kürtje harsogott a vadonban, a Maczkó-család pedig sírt barlangjában.

Oda volt a legerősebb, leghatalmasabb, a legféltelmesebb mackó! Hej, micsoda diadalmenettel vitték a magyarok ősapánk holttestét táborukba, és ott mily harsonával fogadták! A bőreből a fejedelem kacagányt készítettett magának, és ezzel járt csatáról-csatára, győzelemről-győzelemre . . .

— Ez a Burumbu ősapánk története, — fejezte be Mormogó koma elbeszélését.

A Maczkó urak mind éljeneztek és tapsoltak, és azt morogták, hogy dejszen, nem hiába van a pápaszem a Mormogó koma orrán, sok szépet kibetűz azon keresztül a könyvekből. Éltették a tudós komát és kocintottak az egészségére.

— olvastam az ujságban, — szolt idösb Maczkó úr, — hogy a magyarok megünneplik ezt az eseményt. El is tettem azt az ujságot. Itt van ni a mestergerenda alatt. Úgy hívják azt az ünnepet: millenium.

— Millen niu? — kérdezte Fogas sógor, a töpörtös túros csuszából, amit az inasok porcellán-tálon körülhordottak, a tányérjára kanalizva.

— Azt én nem tudom, — felelt idösb Maczkó úr,

— de talán, Mormogó koma tudja, millen? Itt van az ujságban, itt la!

Idösb Maczkó úr kihúzta a zsebéből az ujságot és átadta a bölcsnek.

Mormogó koma a pápaszemét letolta a homlokáról az orrára, az orrát pedig beledugta az ujságba.

Aztán megint kivette az orrát, az orrával a pápaszemét a papirlaphól és így csörgedezett szájából a bölcsesség:

— A millenium, tányértalpu atyámfiai, azt jelenti, hogy ezredéves ünnep, vagyis hogy a magyarok

Budapesten megünneplik azt, hogy ezer év előtt kö-zénk, mackók közé az országba bejöttek.

— Nagyon szép a magyaroktól, hogy megünnep-lik azt,—szólt Fogas sógor a túros csuszán csámcsogva.

— Budapestről jut eszembe, — fordult idősb Maczkó úr, ifjabb Maczkó úrhoz, — hogy hát te Muki, nem utazol megint oda?

— Nem megyek, — felelt zavarodottan Maczkó úr.

— Pedig azt olvastam abban az ujságban, hogy kiállítás is lesz Budapesten!

— Lesz, lesz, — mormogta fejét vakarva ifju Maczkó úr, — de nem mehetek . . .

— Miért is ne mehetnél el, öcskös? — faggatta tovább idősb Maczkó úr.

— Azért, mert nem tudom, illik-e nekem elmen-nem a magyarok fővárosába, az ezredéves ünnepre, holott Árpád megölte ősapánkat, mikor a magyarok be-jöttek?

Az ablakon át most egy csúfondáros hang be-kiáltott:

— Nem azért, tányértalpú urak, hanem mert na-gyon rossz a koszt az állatkertben!

Maczkó úr dühösen fölugrott.

— Róka Mihály! — sziszegte. — Megint te vagy, átkozott Róka Miska! Fogjuk meg az imposz-tort, atyafiak!

A mackók az ablakhoz, ajtóhoz rohantak, de ak-korra a ravasz Miskának csak hült helyét találták. El-tűnt a szemük elől.

— Ki ez a Róka Mihály? — kérdezte a nász-nép, mikor visszatelepedett helyére.

— Az egy ellenségem, — felelt Maczkó úr, —

aki haragszik rám, mert budapesti utam alatt gyakran rászedtem.

— Hahaha! — kacagott valaki megint az ablak alatt. Maczkó úr úgy tett, mintha nem hallaná.

Most mormogó koma vette át a szót.

— Elmehetsz bátran, Muki öcsém Budapestre, mert a magyarok ellenségeink voltak ugyan, sokat verekedtünk velük, de lovagias ellenfelek voltak. A magyarok nem táncoltattak bennünket, mint az oláhok, nem húztak karikát az orrunkba, hanem lovagias mérkőzésben állottak velünk szembe, hol mi győztünk, hol ők, néha mi téptük ki a magyar haját, néha ők húzták le a mackó bundáját. Azért Muki öcsém, csak eredj el, amikor kedved tartja, Budapestre, Burumbu ősapánk helyeslőleg fog mormogni ehhez.

— Talán elmegyek, — dörmögte Maczkó úr elgondolkozva, — majd elébb megkérdezem nagyapót, nagyanyót, a nagybajuszú bácsikát, a mosolygó kedves nénikét, Lacit, Bercit, Mariskát, Katicát meg a kis Gyuricát, urakat, úrfiakat, válogatott cigánygyerekeket, elmenjek-e Budapestre még egyszer?

Maczkó tekintetes úr közelében ült Talpas gazda, aki az egyik kezét, akarom mondani, első lábát nem tudta mozgatni. A poharat is a bal mancsában fogta, mikor hörpintett.

Maczkó úr megkérdezte:

— Mi baja kedves urambátyám, a kezének, hogy egyre lóg, mintha el lenne törve?

— A kezemnek? Golyó van benne, öcsém, megölték.

— Hol?

Talpas gazda egyet nyelt, aztán így szólt:

— A königgréci csatában.

A mackó urak összemosolyogtak.

Mindenki tudta, hogy Talpas gazda első lábát doronggal ütötték le, mikor almát lopott, és hogy az öreg hazugsággal dicsekszik.

Éppen asztalt akartak bontani, mikor kocsizör-gés, csöngés-bongás hallatszott és belépett, két útitás-kával a kezében, egy úr. Természetesen egy mackó úr.

— Csakhogy el nem késtem, adj' Isten jó munkát! — mondotta a jövevény mosolyogva. — Nem ismertek rám, ugy-e, atyafiak?

A násznép végignézte az idegent. Fekete bundája volt, nem barna, mint a helybeli uraságoknak. Nem ismerte senki.

A jövevény Czammogó szomszédhoz járult:

— Bátyó, rázd föl egy kicsit a buksidat, hátha eszedbe jut, ki vagyok?

Aztán Maczkó úrhoz fordult:

— Muki fiam, te híres, te sem tudnád, ki vagyok?

A jövevény most megcsípte a szép menyasszony, Dorka nagysám állát.

— Dorka hugom, te sem ismeresz rám? Pedig én küldöttem neked a legfinomabb fekete cukrot neved napjára. Most is lóhalálában egyenesen a lakodalmadra jöttem.

Dorka nagyot kiáltott:

— Nini, iszen ez az amerikai nagybácsi!

Persze, az volt, Maczkóék amerikai rokona, a fekete Maczkó-család egyik jeles tagja. Megölelték, megcsókolták, majd megették, tíz inas, cseléd vette ki kezéből a táskát, paraplét és az asztalfőre ültették.

— Merre jöttél, kedves nagybácsi? Kellemes utad volt-e? El vagy, ugy-e fáradva? No, hamar, eressz le a gégeden egy pohárral ebből a pompás szíverősítőből!

Az amerikai nagybácsi alig győzött a sok kérdésre felelni.

— A jeges tengeren jöttem keresztül szánkón, aztán végigkullogtam Szibérián, Oroszországon, az oláhok országán, és innen besétáltam Erdélybe. Nem történt semmi bajom, csak egyszer leszakadt alattam a jég, csaknem belefúltam a tengerbe; háromszor megölttek, csaknem otthagytam a bundámat; vagy tízszer

megfogták a fületem a vadászkutyák, csaknem leszakították. Különbön nagyon kellemes utazásom volt, és hál' Istennek, idején megérkeztem Mónika öcsém és Dorka húgom lakodalmára!

Az amerikai nagybácsi sok szép ajándékot hozott az ifju párnak, a két táska teli volt ezüstalmával, aranydióval, illatos mézzel.

Most még nagyobb kedvre derült a násznép, s mikor a féllábú Dörmögő János, a Maczkó-koldus, be-

sántikált a mankóján, mindenik vetett sipkájába egy eszismadia-tallért vagy egy ezüst hatost.

Ebéd után táncra kelt a násznép. Maczkó tekintetes úr a kedves menyasszony, a bájos és művelt Dorka elé járult, összecsapta a bokáját és gavallérosan meghajlotta magát.

— Kedves kis tányértalpú, hegyesfogú hugocskám, — mondotta, — járjuk el a menyasszony táncát!

Dorka fölkelte és a másik pillanatban ketten vígan járták a cepperlit. Jaj, de gyönyörűen járták! Maczkó úr jobbra hajlott, Maczkó úr balra hajlott, aztán heje-huja hopp, hopp, hopp, úgy megforgatta a Dorkát, mind elhullajtotta kontyát.

— Maczkó úr táncol! — kiáltotta a násznép és mind az ugri-bugri pár köré gyülekezett, hogy úri táncot lásson.

— Maczkó úr táncol! — adták hírül egymásnak az erdőben az őzikék, a szarvasok, a nyulak és valamennyi a táncterem ablakaihoz tolongott, hogy onnan bámulja az ugri-bugri táncost.

— Maczkó úr táncol! — csicseregték egymásnak a cinkék, rikkantották a völgyben a rigók s valamennyi madár volt a környéken, mind a közeli fákra telepedett, hogy onnan kukkantson be a táncterembe.

— Pompásan táncol! — mondogatta a násznép.

— Oh, be gyöngyen táncol! — kiáltotta lelkesülten az ablakon egy szarvas, aztán hátraszólt: — Ne mászkálj itt a nyakamon, nyúl öcsém, mert megjáród!

— Remekül táncol! — csicseregték a fákon a madarak, két gerle pedig, aki szintén a nézők közt volt, úgy elkezdett kacagni, hogy az egész erdő visszhangzott bele.

— Meglátszik, hogy a fővárosi vigadóba járt tán-

colni, bálozni! — szólt Czammogóné ő nagysága, a csontnyelű okuláján át nézegetve Maczkó urat.

— Egészen az apja! — kiáltotta elragadtatva Maczkó néni. — Az apja is ilyen gyönyörűen táncolt a debreceni vásáron.

— Hát Debrecenben szokott mulatni az öreg úr? — kérdezte Czammogóné ő nagysága.

— Ott is, másutt is, drága nászasszony, — mondotta Maczkó néni erősen legyezve magát. — Volt neki egy oláh barátja, azzal jártak mulatni vásárról-vásárra.

— De víg legény lehetett az öreg úr!

— Ojjé! A debreceni kofaasszonyságok és csizmadiainas urak most is emlegetik a mókáit és tréfáit!

E közben az amerikai nagybácsi is föl húzta a fehér keztyűt és Maczkó nénihez járult, aki mellé odahúzódott Zsuzsó, a dagadt pofájú kedves kis Zsuzsó. Az amerikai Maczkó így szólt:

— Zsuzsikám, lelkem, rajta, ugorjunk egy táncot! Megengeded, ugy-e, kedves Maczkó néni, hogy táncba vigyem Zsuzsó lányodat?

— Oh, szívesen, de vigyázz rája, el ne essék a lelkem, mert most van először hosszú ruha rajta, — felelt Maczkó néni.

— Ne félj, Zsuzsó, amíg engem látsz! — kiáltotta az amerikai Maczkó és a másik percben már együtt cammogtak Zsuzsóval egy cammogó táncot.

Zsuzsó ennivaló módon, csinosan táncolt, ámde mikor a másik ugri-bugri párhoz értek, akkor az történt, hogy Maczkó tekintetes úr cipője beleakadt a Zsuzsika hosszú sleppjébe és Zsuzsika is, Maczkó úr is, az amerikai nagybácsi is és a szép menyasszony, a bájos és művelt Dorka is elesett. Mind a négy végigzuhant a padlón. Ez volt a nagy esemény!

— Maczkó úr elesett a táncban! — hüledezett a násznép összefutva.

— Maczkó úr végigzuhant a padlón! — kiáltották a szarvasok, őzikék, nyulacsókák az ablakokban.

— Hihihí, hohoho, a híres budapesti táncos elesett! — kacagtak a gerlék, rigók és utánuk a völgy, a hegy, a vadon.

Ej, ej, ki hitte volna ezt a jeles táncosról!

Zsuzsó pityeregve cammogott vissza cammogó mamájához, aki nagyon mormogott azért, hogy milyen ügyetlenek a mormogó táncosok, akik elejtik a szegény mormogó táncosnőket.

— Megütöttem magadat, kicsikém? — kérdezte Maczkó néni Zsuzsától.

— Megütöttem, mamácska, a másik arcomat és most az is földagadt! — pityergett Zsuzsó.

— Sebaj, Zsuzsó! — kiáltott Mormogó szomszéd. — Lelohad mind a két pofácskád, mire férjhez mégy.

Maczkó úr röstelte az ügyetlenséget és hogy jóvá tegye, fölkérte Zsuzsót táncra. Zsuzsó persze mindjárt elfelejtette, hogy fáj mind a két orcája és táncra illette magát. Nemsokára járták is.

A cigány egyre húzta a mormogónál mormogóbb nótákat, egyre gyantázta a mormogó vonót, a cammogó inasok frissítővel cammogtak a vendégek közt, s a mackó kisasszonyok, urak mind táncra kerekedtek, aki nem táncolt, ezt bömbölte:

— Hogy volt! Ne hagyj magad, Maczkó Muki!

A jókedv akkora volt, hogy Czammogó szomszéd derékon kapta Maczkó nénit, Maczkó bácsi Czammogóné öngagságát és öreg urasan, öreg nénisen együtt táncoltak a többivel. Akkora volt a vígasság, hogy Dörmögő János is elhajította a mankóját és úgy járta, csak

úgy porzott bele. Annyit mondhatok, hogy nem árult petrezselymet senki.

Egyszer csak nagyot prüszentett Maczkó úr. Mintha ágyút sütöttek volna el, akkorát szólt a prüszentése.

— Kedves egészségedre, Muki! — mormogták a Maczkó urak és asszonyok szívesen.

— Kedves egészségére, Maczkó úr! — kiáltották az ablakból a szarvasok, őzikék, nyulak.

— Drága egészségére kívánjuk, Maczkó bácsi! — csicseregtek a fákról a cinke, rigó, gerlice.

Maczkó úr hajlongott és így szólt:

— Köszönöm, kedves rokonaim, köszönöm, jó nép, prsz krsz . . .

Valaki megint prüszentett.

Mormogó koma volt a prüszentő, még pedig olyan alaposan prüszentő, hogy a pápaszem leesett az orrjáról a padlóra és darabokra törött.

— Hej, mákoskalács, bádogtepsi, náthát kaptam! — mormogta Mormogó koma.

Maczkó úr a komának kedves egészséget akart kívánni, de nem szólhatott, mert megint prüszentett. Nemcsak ő, hanem Zsuzsó is, Czammogó szomszéd is, kedves élete párja is, Maczkó bácsi is, Maczkó néni is, a dörmögő gavallérok, a cammogó kisasszonyok, nemkülönben a cigányok, az inasok, s minden teremtett lélek, aki a szobában volt.

— Az egész Maczkó nemzet náthát kapott! — mormogta csodálkozva Mormogó koma és hozzátette: prsz, prsz!

— Prsz, prsz! — felelgetett mindenfelől a prüszentő visszhang.

— Egészségükre, Maczkó urak! — hangzott most

az ablakból egy csúfondáros hang. — Egészségükre tekintetes, nagyságos és méltóságos urak!

Maczkó tekintetes úr a hang irányába nézett és ott látta az ablakban Róka Mihály ravasz, vörös arcát.

Maczkó úr a buksijára csapott és ezt kiáltotta:

— Hopp, megvan! Tudom már, miért prüszkölünk! A te munkád ez, ármányos Róka Miska . . . prsz, prsz!

— Hogy, hogy, prsz, prsz? — kérdezték és prüszköltek Maczkóék.

— Úgy, hogy a csalafinta kópé tubákot szórt be a táncterembe! Attól prüszentünk!

— Ezt tette, fogjuk el, hajrá, rajta! — kiabáltak a Maczkóék és Róka Miska után rugaszkodtak.

De mire kiértek, az ármányos hetedhét határon túl járt és hahotázva kullogott a palotája, akarom mondani, a lyuka felé. Akkor is csupa héhehe és hahaha volt, mikor hazaérkezett és Róka Mihályné asszony hasztalan faggatta megint, hogy mondaná el, min kacag olyan jóízűen, drágalátos férjeura a nagy kacagástól nem jutott szóhoz hét teljes napig.

Mikor a Maczkó urak meggyőződtek, hogy nem csíphetik meg Róka Mihályt, visszamentek a táncterembe és folytatták a mulatságot. Csakhamar el is felejtették a tubákot, Róka Mihályt és a bosszúságot és járták a táncot kivilágos kivirradtig. Reggel aztán előállottak a hintók és a vendégek beültek a puha, párnás ülésekbe. Czammogó szomszéd és élete párja mindenkit kikísért a tornácig, a házigazda parolázott a búcsúzó barnabundájú urakkal, a háziasszony megölelte a távozó tányértalpú asszonyságokat és kisaszonykákat, aztán a kocsisok a lovak közé csaptak és csiling, csiling, nagy zörgéssel, csöngéssel elhajtattak.

Czammogó szomszéd úri háza elcsöndesedett, az

ugri-bugri fényes násznép úgy eltűnt, mintha a szél hordta volna el és a tánc, muzsika, lakodalom álom lett volna. Az amerikai nagybácsi is árkon-bokron át kocsikázott vissza Amerikába.

Maczkó tekintetes úr is elbúcsúzott kedves rokonaitól. A néni megtömté az útitáskáját pogácsával, a bácsi pedig elkísérte az erdő széléig.

Nemsokára a vonaton ült Maczkó úr, hazafelé utaztában. Nagyon meg volt elégedve ezzel az utazásával, — dejszen jól kitáncolta ám magát ökelme! — de azért mégis bántotta valami. Ez a kérdés motoszkált a fejében:

— Utazzam-e Budapestre?

A vonat kerekei is mintha ezt zakatolnák egyre:

— Maczkó Muki, Maczkó Muki . . . elmegy-e kend . . . Budapestre, Budapestre?

Aztán elszunnyadt. Azt álmodta, hogy Budapesten sétál, abban a fényes, abban a ragyogó városban és az ismerősök mind szívesen köszöntik. Isten hozta, Maczkó úr! — mondták a nagybajuszú bácsik. Áh, áh, jó reggelt, Maczkó úr! — szóltak a mosolygó, kedves nénik. Csakhogy megjött már, Maczkó bácsi! — kiáltotta tapsolva, kacagva Pista, Laci, Margit, Ilus.

Mikor Maczkó úr hazaért úri házába, így szólt a Pista inashoz:

— Pista, tedd a szekrénybe a kalapomat és add ide a házisipkám, húzd le a csizmámat és hozd elő a papucsomat . . . aztán tudod-e, mi ujság?

— Nem tudom, instálom alássan, — felelt Pista, a puha kellemes papucsot a tekintetes úr kényes lábára húzva.

— Az az ujság, fiam, hogy tavaszra utazom Budapestre!

— Budapestre? — kérdezte Pista és félre fordult, hogy a mosolygását ne lássa a tekintetes úr.

— Oda bizony.

Maczkó úr ezután az íróasztalhoz ült és levelet írt. Mikor elkészült, csöngetett.

— Parancs! — szólt a Pista inas belépve.

— Vidd ezt a levelet a postára.

— Szolgálatjára, tekintetes uram!

Pista átvette a levelet és az ajtónak indult vele... Tudjátok-e kinek szól ez a levél? Az olvasóknak. És tudjátok-e, mi volt a levélben írva? Ez volt: *Viszontlátásra, Budapestén!*

OSZK